

EVLİLİK

1-Kız İsteme:

Gelin olacak kız belirlendikten sonra erkek tarafı kız evine”müsaitseniz geleceğiz” diye haber yollar. Kız evi gelme talebi olan herkesi buyur eder.Erkek tarafı kız evi tarafından çok iyi karşılanır. Sohbet sırasında çay-kahve ikram edilir. Erkek tarafında damadın annesi,babası ve yakın akrabaları bulunur. Köy içinden kız isteniyorsa damat adayı gitmez. Başka köyden kız isteniyorsa damat adayı da gider çünkü kız tarafı adayını görmek, tanımak ister. Konuşmalar sırasında erkek tarafından bir kişi kız tarafına Nasipse kızınıza dünür geldik. Allah'ın emri peygamberin kavli ile kızınızı istiyoruz. Nasıl görüyorsunuz diye sorar Kız tarafı ilk gidişte yanıtı olumlu olsa da cevap vermez.

Biraz naz yapar. Erkek tarafı ikinci kez geldiğinde baba kızı vermek istiyorsa "Ben kıza bir sorayım, siz bir daha uğrayın” der. Eğer kızı vermek istemiyorsa nasibinizi başka yerden arayın der. Bu kız isteme süresinde erkek tarafı kısa aralıklarla en az üç kez kız evine gider.

2-Söz Kesme:

Son gidişte kızın verilmesi muhtemel ise ala (kırmızı bir bez parçası) yüzük iğnelenir ve evde yastık altında bir yere konur. “Koyun nişanınızı. Bu iş nasipmiş” der. Kız verilirse söz konmuş olur. Eğer kız verilmek istenmezse yüzük geri gönderilir.Yeni uygulamada erkek tarafı hazırlıklı gelmişse nişanda konur.Hazırlıklı gelmemişse nişan günü belirlenir.

3-Nişan Koyma:

a-Küçük Nişan:

Nişan konduğunda kız içeri çağrılır. Kıza yüzük,küpe, saat takılır. Gelin adayı oradaki herkesin elini öper. El öperken de avuç içinde verilen paraları alır. Bu işlemden sonra kıza gelin kız denir.

b-Büyük Nişan:

Söz ile nişan koyma arasında ki süre uzarsa erkek tarafı kız tarafına “geleceğiz” diye haber yollar. Kız tarafı da “gelin” der. Erkek tarafı bütün köyü kız evine büyük nişana gelin diye davet eder. Gelen konuklar erkek tarafından getirilen yemekleri yerler. Yemekten sonra kadınlar arasında tefli eğlenceler yapılır. Her gelen yanında gelin kıza başörtüsü olsun diye yazma getirir. Gelin kız oğlan evinin yaptığı alı örter (Kenarları boncukla bezenmiş başörtüsüdür). İlk olarak gelin kız arkadaşları ile oynatılır. Bu eğlenceden sonra herkes dağılır. Böylece kıza nişan konduğu köye duyurulmuş olur. Gelin kız kırmızı veya yeşil kadife elbiseler giyer ve gümüş kemer takar.

Bu aşamadan sonra düğüne kadar olan süre zarfında bayramlarda gelen kıza erkek tarafı çeşitli yiyecekler, giysiler, basmalar yollar. Düğün için uygun zaman aranmaya başlanır. Harman sonrası en uygun zamandır. Bu zamanda işler bitmiş olur. Erkek tarafı kız evine “Kına vuracağız” der. Bu düğün yapmak istendiği anlamına gelir. Bu sebeple kalın (başlık) görüşmelerine başlanır.

4-Başlık(Kalın):

Erkek tarafı 15-20 kişi civarında genellikle köyün yaşlıları oturup kalın miktarı konuşulmuş. Oradaki kişilerde arabuluculuk yaparak iki taraf içinde uygun olan miktarı belirlenmesini sağladıkları. Miktar toplum içinde söylenirmiş. Böylece olay kısa bir süre içerisinde sonuca bağlanırmış. Eğer kızın babası miktarı yeterli görmezse(yola gelmezse) en iyi anlaştığı insanla ikna edilmeye çalışılır. Yeni düğünlerde kız babası genellikle miktarı belirlemiş olur. Hatta bazıları miktarı köye yayarlar. Kalın (başlık) miktarı görüşülmeye gidildiğinde kız babası “El ne veriyorsa kulağın duymuyor mu?” diye sorar. Bir miktar söylenir. Erkek tarafıyla gelen bir köylü miktarı azaltmaya çalışır. Sonunda orta yol bulunur. Erkek tarafının yanında yeterli miktar varsa, paranın verilmesi ile başlık sorunu çözülmüş olur. Köyde başlık çoğunlukla parayla gerçekleştirilir. Çoğunlukla düğüne harcanmaktadır. Aynı zamanda süt hakkı yerine de geçmektedir.

Ertesi gün resmi nikah için eskiden bağlı olduğu Sandıklı ilçesine gidilirmiş Şimdi ise Hocalar ilçesine gidilir. Yaşı tutmayan kızlar için anne baba izni alınır. 5 altın, basma v.s. alınır. Bir çoğu Hocalar ilçesinde bulunmadığı için halen daha Sandıklı'ya gidilmektedir. 15 gün nikah bilgileri askıda kaldığı süre zarfında alınan

basmalarla erkek tarafı kıza kıyafet dikermiş Herkes kendi elinde dikermiş. Şimdiki düğünlerde ise gidip çeşit çeşit kıyafetler hazır alınmaktadır. Ancak gereksiz harcama olarak görenlerde yok değildir. Çünkü alınan kıyafetin köyde o kadar toz kir içinde giyilmesine imkan olmadığını düşünmektedirler. 15 günün ilk haftasında kına vurulur. İkinci haftasında da düğüne başlanır.

5-Kına Vurma:

Düğün tarihinden bir hafta önce müsait bir günde erkek tarafından bir kadın ile damadın sağdıcının annesi sabah erken vakit kız evine giderler. Yanlarında götürdükleri bir avuç kınayı kibleye döndürülen gelin kızın başına koyup, başını örterler.

Öğlene doğru köyün kadınları kız evine gelirler. Yeni yapılan düğünde gelenlere bisküvi ve lokum dağıtılmıştır. O gün gelin kızın çehiz eşyaları gelenlere gösterilir. Göstermek için gelin kız yere oturtulur. Kız tarafından iki kadın burulmuş çarşafı gelin kızın başının üstüne gererler. Çehiz eşyaları burulmuş çarşafın üstüne ardılarak sergilenir. Gelen konuklarda varsa hediyelerini verirler.O hafta erkek evi 3 gün boyunca baklava açar. Eksikler tamamlanır.

6-Çehiz Serme:

Köyde düğün ya Cuma günü başlayıp Pazar günü biter yada Salı günü başlayıp Perşembe günü biter. Eğer düğün Cuma günü başlayacaksa Perşembe akşamı köyün genç kızları, gelinin akrabaları, arkadaşları önceden köylüye gösterilen çehiz eşyalarını kız evinde bir oda da duvarlara bezlerin üzerine iğnelerler. Odayı düzgün ve renkli bir görünüme kavuştururlar. Eski çehizlerde bir yatak, birkaç yorgan, birkaç yastık, çehiz sandığı, cımbıstın (bir tür haba) ve birkaç kıyafetten başka bir şey bulunmaz iken günümüzde şatafata daha fazla önem verildiği için çok fazla kıyafetlerde bulunmaktadır. Çehizde dantel pek görülmez. Daha çok yazmalar, oylar, giysiler, ağırlıktadır. Çehizdeki fazla eşya prestijin de sembolüdür.Çehize birinin kattığı yeniliği diğerleri de takip ederler. Köylerde Avrupa 'da yaşayanların rolü büyüktür. Bu güçle rakip olamayan bir çiftçi içinse evlilik çok daha güç bir hal almaktadır.

Çehizde yeralan oyalardan bazıları:Süpürge, örümcek, papatya, üzüm, dut, karpuz,domates, acı biber, dansöz,zikzak, püsküllü,menekşe, mekik, gül, kalp, v.s.dir.

Cuma günü akşam üzeri erkek evinin mensup olduğu köy odasına davulcular yerleştirilir. 4 davulcu vardır. Bunlar civar köylerden veya ilçelerden gelirler Büyük davul,trampet, gırnata,saz gibi aletler çalarlar. Artık orgda bulunmaktadır. Oğlan evine aynı gün düğün bayrağı asılır. Civar köylerden çağrılan kişiler silah ata ata geldiklerine haber verirlerdi. Köylülerde köyün girişinde alayı davulcularla karşılardı. Gelen konuklardan kadınlar düğün evine erkeklerde köy odalarına yada uygun evlere yerleştirilirlerdi. Ancak gelenler tavırlarına dikkat etmeliydiler. İzinsiz yerlerinden ayrılamazlardı. 3 öğün yemek bütün herkese verilmeye başlanırdı. Bu sayede düğünde başlardı. Cuma ve Cumartesi günleri, bugün köyün merası olan yerde, çeşitli eğlenceler düzenlenirmiş

Cirit müsabakaları yapılmış. Bu yüzden bölgede at sayısı daha fazlaymış günümüzde ise köylerde at bulunmamaktadır. Camız güreşleri yapılmış. Davulun çıkardığı güreş havasını hayvanlar bilirlermiş. Aynı zamanda insanlarda güreş müsabakaları yaparlarmış. Bu eğlenceleri kadınlar günümüzde de olduğu gibi uzaktan izlerlerdi. Gerçi günümüzde eğlenceler daha çok çalgıcılar çaldıkları müzik eşliğinde oynanan oyunlarla geçmektedir.(Foto 88-92) Çalgıcılar Pazar günü öğlene kadar erkek evinin önünde çalarlar.

Yemekler ise kadınlara erkek ve kız evinde erkeklere de erkek evinin önündeki boşluğa konulan masalarda ikram edilir. Bu tip kutlamalara 1975'ten bu yana rastlanmamaktadır. Köylerde artık atın yerini eşekler almıştır. En son geleneksel düğün 1987'de yapılmıştır.

Cumartesi günü öğlene doğru kız tarafından gelin kızın kardeşleri, yakın akrabaları köyü hane hane dolaşıp 1metre basma veya yazma dağıtarak kınaya ve ertesi gün yapılacak düğüne davet ederler. Eskiden yemeni dağıtırılmış. Davet konusuna önem verilir. Erkek evinde ise eğlence devam etmektedir. Bu zamanda havadaki rüzgardan toz-dumana karışırsa gelin ağlıyor diye bir inanış vardır.

7-Kına Gecesi:

İnsanlar akşam yemeğini akrabaları oldukları kız erkek evinde yedikten sonra kız tarafı çehiz odasına geçer. Erkek evinde ise hummalı bir faaliyet başlar geçmiş bilinememekle birlikte adet gibi kabul görmüş bir şekilde sigara içilmektedir. Her yaştan kadın sigara içe içe kız evine gelirler. Kafilde tef çalan kişiler de vardır. Erkek tarafı kız evine geldiğinde eve girmelerine ilk etapta izin verilmez. Kimse alınganlık yapmaz. Yapılan her şey eğlenmek içindir. Belli bir zaman sonra içeri alınırlar. Bu seferde kız tarafı çehiz odasında erkek odası odanın dışında birbirleriyle iddialı bir oyun oynarlar. Teflerin ve tahta kaşıkların eşliğinde oynayan oyunlarda kadınlar bütün marifetlerini gösterirler.(Foto94) Günümüzde teyplerde bu olaya dahil edilmiştir. Sesler birbirine karışmaya başlar hatta öyle bir an olur ki kimse ne dinlediğini anlamaz. Belli bir süre erkek tarafı çehiz odasına girmek istediğini söyler. Çehiz odasının kapısını gelin kızın nedimesi ile bir kişi daha bekler. Odaya girmek isteyenlerden para alınır. Gecenin sonunda doğru para vermeyenlerde içeri alınır.

İçerde serilen çehizi erkek tarafına karşı korumak gerekir. Çehizden bir parça çalınırsa gelin kızla alay ederler. Bu sefer tek müzik eşliğinde hep birlikte oyunlar oynanır. Saat 1'a doğru gelin kızın nedimesi bir tabağa kına karar ve odaya getirir. Gelin bir sandalyeye oturtturulur. Erkek tarafından bir kişi kızın sol eline kına yakınca gelin gümüşe bakar.Kız tarafından bir kişi sağ eline kınayı yaktığında da gelinin gökyüzündeki yıldız bakması adettir. Gelinin ayağına kına yakıldığında bu kişiler yön değiştirir. Sol ele yakan sağ ayağa yakar. Kına konulan ellere demir paralar konularak sarılır. Bu işlemde tefle maniler, şarkılar söylenir(Foto93).

Çattılar Kazan taşını
 Vurdular düğün aşını
 Ünleyin kızın kardeşini
 Çekildi çıktı kına kağnısı
 Boş kaldı kızın avlusu

vs. gibi. Şimdiki düğünlerde en çok “yüksek yüksek tepeler” söylenir. Eğlenceden sonra insanlar yavaş yavaş dağılırlar.

Akşam uyku zamanı geldiğinde gelin yere yapılan yatağın kible yönüne oturtulur ve erkek tarafı sağ ayağına kız tarafı da sol ayağına kına yakarlar. Gelin kızın yanında hep nedimesi bulunur. Şimdi bu iş için pahalı pijamalar alınmaktadır. Böylece kına gecesi son bulur. Erkek evinde ise davullu eğlence geç saatlere kadar sürer. Silahlar atılır.

Pazar sabahı gelin kız ezanda kalkıp nedimesi ile ellerini köy çeşmesinde yıkar demir paraları da çeşmenin üzerine koyarlar. Bu parayı alan kişiye paranın uğur getirdiğine inanılır. Sonra eve dönüp namaz kılarlar. Gelin kızın yakınları gelinin çehizinden eşyalarını giyerek sergilerler. Bunun dışında bütün eşyalar sandıklara basılır(konur). Geline para takmak isteyen akrabaları gelip geline para takarlar. Kız tarafı da peşkir (havlu) verir.

8-Güvey Urbası:

Kız inmeden önce kızın mutfak eşyaları kap kaçakları sinilere konulur. Köydeki kız erkek karışık olarak çocuklar bu sinileri erkek evine getirirler. Davulcular önce bayrak ve sinelerle çocuklar arkada erkek evine gelirler. Kaynana yazma dağıtır.Artık oyunlar kız evinin önündeki alanda oynanmaya başlamıştır(Foto-96).

9-Kına Kağnısı:

Güvey urbasından sonra kızın geriye kalan çehizi için eskiden kağnı şimdi ise traktörle kız evine gelinir. Damadın babası çehizi almak istediğinde çehize katkısı olduğunu söyleyen herkese para verir. Sonra çehiz eşyası olan yatak yorgan, cımbızın (haba) erkek tarafından geline dokunur. Gelinde kendine dokur. Gelin sandığı (içinde damada özel yiyecekler vardır),bohçalar vs. yerleştirilir ve köyde bir tur atıldıktan sonra eşyalar oğlan evine getirilir ve kızın odası düzenlenir. Bu tur esnasında damadın gelin eve gelmeden önce kız evinden çöp(çalı, çırpı) getirilip erkek evine atılır,gelin kıymetli olsun diye. Tur atarken de sağdıç köy çeşmesinin hatılına batırılarak ıslatılır.

Günümüz düğünlerinde görülmemekle birlikte eski düğünlerde seyman alayı vardı. Bunlar köyün gençlerinden oluşurdu. Çoluk- çocuk poçu kadife pantolon giyerlerdi. En gelenekli,en yaşlı, en kıdemli kişi delikanlı başı olurdu. Görevi delikanlıları bütün düğün boyunca idare etmektir. Kimse düğünden ayrılamazdı.

Silahlarıyla ya başka köyden gelin almaya giderlerdi ya da gelini erkek evine getirirlerdi. Bu sırada çeşitli değişler atarlardı.

Gelini seyman getirirken erkek tarafı da seyman başına kaba şeker , bir kilo fıstık, peşkir(havlu), 2 paket sigara, bir kilo çay, bir kilo şeker hazırlardı. Seyman değişini attıktan sonra karşılığını sorar az gelirse gelin gelmiyor denirdi. O zaman hediyelere ilaveler yapılarak gelin indirilirdi. 1. Adamda bıçak 2.sinde bayrak olurdu. Herkes bir hizada bulunurdu. Bunları da yan çavuşlar kontrol ederdi. Seymanlar yanında giderlerdi.İşte bu esnada atılan değişlere bazı örnekler vermek istersek.

10-Eski Düğünlerde Atılan Deyişler:

Kız tarafı gelirken damadın evi görünür.

Hey Yarenler Hey! (Seymanlar bağırdığında cemaat Eyvallah! der.

Al atımın aklığı

S.Ceylan Üstüdedir yüklüğü

Damat gelini getiriverdim

Yedi dağın keklıği

Hey yarenler Hey!

Eyvallah!

Ayşe Özbunar: Heyin ne heyin ne

Gelin lafımı dinle

(Civar köyün Yağcı Mehmet ineęi vermezse

adı) Gelin attan inme

Hey yarenler Hey!

Eyvallah!

Sadık Tüzün : Yaęmur yağsın yaş olsun

Evimizin önü taş olsun

Allahın emri ile gelininizi getirdik

Hatırınız gönlünüz hoş olsun!

Hey yarenler hey!

Eyvallah

Yaęmur yağsın yaş olsun

Evinizin önü taş olsun
Allah'ın emri ile gelininizi getirdik
Hatırınız gönlünüz hoş olsun

Ömer Uslu : Hey Yarenler Hey!
Eyvallah!
Ökçe kestim meşeden
Selam geldi paşadan
Geri gidin koca karılar
Kızlar baksın köşeden

MEB müdürü: Hey yarenler hey!
Eyvallah!
Poçu'yu boynuna at
Eğil de pardıdan bak
Gelin giderken
Damadın keyfine bak

Ayşe Özpınar: Hey yarenler hey!
Eyvallah!
Yumurtam cık cık dedi
Babam verem dedi anam küçük dedi

Ayşe Özpınar: Hey yarenler hey!
Eyvallah!
Fırını aldım kucağıma
İndim fırın ocağına
Sevdiğim! Hoplayıver kucağıma (5)

Erkek tarafı gelin almaya gelince:

S. Ceylan: Hey yarenler hey!
Eyvallah!

Bir taş attım kapınıza
Kapınıza değil topunuza
Selamün aleyküm komsular hepinize

S. Ceylan: Hey yarenler hey!
Eyvallah!
Bir yakanın bulutu
Öte yakaya bürünsün
Çıkarıverin gelinimizi
Bütün dostlar yürüsün

S. Ceylan: Hey yarenler hey!
Eyvallah!
Hoş geldin gelin hoş geldin
Oğluma eş geldin
Kaynananın koyduğunu yeme
Kocanın lafını ellere deyiverme

Ayşe Karaaslan: Hey yarenler hey!
Eyvallah!
Karşıda kuzu gördüm
Tüyünü kırmızı gördüm
Annaca çıktım
Alacağım kızı gördüm

Ayşe Özpunar: Hey yarenler hey!
Eyvallah!
Mezarlıkta gezerim
Kiremiti ezerim
Sevdiğim kızları
Uçkuruma çizerim

Bazı değişlerin sonunda kopan kavgalar yüzünden değişler kaldırılmıştır.
Eskiden olan bir olay. Başka köyden gelen biri(Erkek tarafı)

S. Ceylan: Hey yarenler hey!
 Eyvallah!
 Dağdan vurdum pişiyor
 Pişip pişip taşıyor
 Hesap ettim arkadaşlar
 Hepimize bir kız düşüyor

Kadının biri yukarıdan bağırmış kız evinin köyü

Sögüt bükümü al
 Eğil de kökünü al
 Ha köpek kız yerine
 S..... al!

Bazı değışlere karşılık da verilirdi. Buna bir örnek

Ayşe Karaaslan: Hey yarenler hey!
 Eyvallah!
 Evimizin önü yıkık
 Yıkıktan buldum hakık
 Bana deyiş söyleyenlerin götü çıkık

Yağcı köyünden gelenler Uluköy'den giderken

Sadık Tüzün : Hey yarenler hey!
 Eyvallah!
 Çarşıdan aldım ipek
 Uluköylüler köpek
 Kızınızı aldık gidiyoz
 Belinize vurun kepek

Aynı deyişi Yağcı Muhtarı İsmail'den duyulan şekli

Hey yarenler hey!
 Eyvallah !
 İşte geldik ilinize
 Ördek konsun gölünüze
 Kızınızı aldık gidiyoruz
 Arpa kepeği vurun belinize

Bazı düğünlerin sonunda büyük kavgalar olduğu için değişler kaldırılmıştır.

Örnek bir olay:

Hey yarenler hey!
 Eyvallah!
 Ocak başı delinsin
 Ne kıymetli gelinsin
 Dokuz kocaya varsan
 Son nikahta benimsin

Süleyman Coşkun

Pazar günü ikinci vakti erkek tarafı kızı almaya değiş söyleyerek gelirler eski düğünlerde atla şimdiki düğünlerde ise taksiye bindirilerek gelin kız evinden alınır. İmam kızı evden çıkarken okur. Paralar ipe dizilerek gelinin başına takılır. Gelin alayı bütün köyü turlar. Mezarlığın etrafında dolaşır ve erkek evine yani bundan sonraki evine getirilir. Bütün köy evin önüne toplanmıştır. Gelin bir hediye almadan attan inmez. Şimdi düğünlerde de taksiyi süren kişi para veya hediye almadan taksinin kapısını açmaz. Gelin hediyesini aldıktan sonra ekmek sacının üstüne akıtılan kurban kanının üstüne basarak eve girer (Kan bereket anlamına gelir). Görümce, kaynata gelinin başına çerez atar. Gelin eve girdiğinde eline çocuk verilir çocuğu olsun diye. Gelin evde odasına girmeden önce odasının kapısını 3 kez açıp kapatılır. Eline aldığı tereyağı yumuşak huylu olsun diye kapının üstüne ve eşiğine sürer. Kocasına, kayın babasına tatlı dilli olsun diye ağzına bal sürülür. Sonra arkası dönük bir vaziyette odasına girer.

Gelinin giyime bakıldığında Al takılı kırmızı elbise, gudulu kuşak, gümüş kemer al iskarpin krep(mavi,kırmızı,sarı,yeşil boncuklar)kırklık (beyaz gümüş boncuklar) ve

başında da cıga bulunur. Cıga tavuk tüyünü kök boyasıyla renkli şekillere getirip bir bez üzerine aralıklarla farklı farklı renklerde dikilir ve gelin başına dolandırılır. Tıpkı bir kızıl derili reisi gibidir. O günün hakimidir. Herkes ona amadedir. Elleri kına keseleri geçirilir. Çünkü ellerinin görünmesi günahıdır. Yenge tabir edilen iki kişinin de başları derilir. Gelin getirilirken erkek atın üzerinde gelir. Yengelerin atı dişidir (Foto 98:101-103).

Gelin sandığında damat için getirilen kızarmış tavuk, çerez v.s. gibi şeyler yenir. Gelin ve damada yemek, baklava getirenlere yazma verilir. Ya imam yatsı namazından sonra eve gelerek gelinle damadı iki şahitle beraber dini nikahı kıyar. Ya da damat camiye gider. Yatsı namazından sonra gelin vekaleti ile damadın dini nikahı kıyılır.

Gerdek odasına girdiğinde damat iki yenge bir ip tutarlar. Damat bu ipi bıçakla keser ve yerde duran su dolu kabı gelinin yüzüne doğru fırlatır. Ardından gelinin önüne taktığı bir çeşit örtü olan trişenin üstünde iki rekat namaz kılar. Gelin yer oturup trişeyi serer. Damatta örtü gelinde takılı olduğu halde namazı kılar. Dışarıda yüz akı çarşafı bekleyenler olur. Hatta eskiden gelinin kıyafetini bile çıkarmadığı söylenmektedir. Bu işlemlerden sonra Pazar günü sona ermiştir.

11-Duvak:

Pazartesi günü gelin cıgalı olarak erkek evinin önünde bir sandalyeye oturtulur. Erkek tarafı geline takı takar. Gelenlere eşe, dosta da oğlan evi yazma dağıtır. Güneşlik bir yerde oturan gelin bir seccadenin etrafında 3 kez dolanıp çöker. Üstünde bir kız bir erkek çocuk oklava tutar. Köylü kadınlar oklavanın üstünden çerez atarak çocuk sayısı hakkında dilekte bulunurlar. Bütün kadınlar adına sözcü olan bir kadında dilekte bulunabilir. En sonunda yerde ki çerez çocuklara dağıtılarak işlem tamamlanır.

Düğünden 15 gün sonra kız tarafı gelin ve damadı el öpmeye çağırır. Bu davet yapılmadan kız evine gidilmez. El öpmeden sonra gelin eski evine her zaman gidebilir. Böylece başka bir hane de yaşam mücadelesini sürdürmeye başlar.